МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
ПЕНІТЕНЦІАРНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ ПРАВА,
ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПСИХОЛОГІЇ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Психологічна експертиза

для підготовки фахівців на другому (магістерському) рівні вищої освіти
за спеціальністю С4 Психологія

РОЗРОБНИК
кандидат педагогічних наук, доцент
Сергій ЄРМАК

Розглянуто та затверджено на
засіданні кафедри
01 вересня 2026 року, протокол № 8

Узгоджено з гарантом освітньої програми _____ **Тетяна ДАНИЛЬЧЕНКО**

Обсяг: 4 кредити ECTS.

Чернігів – 2026

Анотація курсу

Навчальна дисципліна «Психологічна експертиза» спрямована на формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти системного уявлення про теоретичні, методологічні та практичні засади психологічної експертизи, її місце у професійній діяльності психолога та можливості застосування результатів експертного дослідження у різних сферах суспільної практики.

У межах дисципліни розглядаються поняття, предмет, завдання, принципи та види психологічної експертизи; нормативно-правові та етичні засади експертної діяльності; вимоги до особи експерта та організації експертного дослідження. Особлива увага приділяється методології проведення психологічної експертизи, добору та застосуванню психодіагностичного інструментарію, оцінюванню достовірності отриманих результатів, їх комплексному аналізу та інтерпретації.

Здобувачі опановують підходи до формулювання експертних питань, планування та проведення психологічного дослідження, аналізу психологічних особливостей особистості, психічних станів і процесів, а також підготовки та оформлення експертного висновку. Розглядаються типові помилки експертної діяльності, питання професійної відповідальності, неупередженості, конфіденційності та дотримання етичних принципів.

Вивчення дисципліни сприяє розвитку аналітичного, критичного та експертного мислення, здатності обґрунтовано застосовувати сучасні методи психологічного дослідження, оцінювати отримані результати та формулювати професійно обґрунтовані висновки відповідно до встановлених вимог.

Дисципліна орієнтована на практичну підготовку магістрів до здійснення професійної діяльності, пов’язаної з психологічним дослідженням, експертною оцінкою та використанням результатів психологічної експертизи у правоохоронній, судовій, пенітенціарній, пробаційній, освітній та інших сферах.

Мета навчальної дисципліни: сформувати у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти системи теоретичних знань, практичних умінь і професійних компетентностей у сфері психологічної експертизи, необхідних для організації та проведення психологічного дослідження, застосування сучасних психодіагностичних методик, аналізу й інтерпретації отриманих результатів та підготовки обґрунтованого експертного висновку з дотриманням професійних, етичних і правових норм.

Особливий акцент курсу робиться на розвитку здатності магістрантів:

- визначати предмет, завдання та межі психологічної експертизи;
- обирати адекватні методи й психодіагностичний інструментарій;
- проводити психологічне дослідження та оцінювати достовірність його результатів;
- здійснювати професійну інтерпретацію отриманих даних;
- формулювати аргументовані експертні висновки;
- дотримуватися принципів об’єктивності, неупередженості, конфіденційності та професійної етики;

- використовувати результати психологічної експертизи у професійній та правозастосовній діяльності.

Дисципліна спрямована на формування таких програмних компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.

СК 2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

СК 3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК 6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК 12. Здатність спілкуватися українською та іноземними мовами з використанням відповідної спеціальної термінології в предметній області

Результати навчання

ПР 2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПР 4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР 9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теми	Всього годин	Денна форма			Заочна форма		
			Лекції	Семінари	Самостійна робота	Лекції	Семінари	Самостійна робот
Розділ 1. Теоретичні засади психологічної експертизи								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Психологічна експертиза як форма соціальної практики	14	2	2	10	2	-	12

1	2	3	4	5	6	7	8	9
2	Організація, етапи та методи проведення психологічної експертизи	16	2	2	12	2	-	14
Всього за розділом 1		**30**	**4**	**4**	**22**	**4**		**26**
Розділ 2. Специфіка проведення психологічної експертизи у судочинстві та освітній діяльності								
3	Психологічна експертиза у сфері судочинства	16	2	4	10	-	2	14
4	Психологічна експертиза у галузі освіти	14	2	4	8	-	-	14
Всього за розділом 2		**30**	**4**	**8**	**18**	**-**	**2**	**28**
Розділ 3. Психологічна експертиза професійних та сімейних взаємин								
5	Психологічна експертиза у сфері праці	16	2	4	10	-	2	14
6	Психологічна експертиза у сфері сімейних відносин	14	2	4	8	-	2	12
Всього за розділом 3		**30**	**4**	**8**	**18**	**-**	**4**	**26**
Розділ 4. Психологічна експертиза інформаційного впливу та соціальних процесів								
7	Психологічна експертиза у сфері засобів масової комунікації	14	2	2	10	-	-	14
8	Психологічна експертиза у соціальній сфері	16	2	2	12	2	-	14
Всього за розділом 4		30	4	4	22	2	-	28
Всього за навчальним планом		**120**	**16**	**24**	**80**	**6**	**6**	**108**

ЗАВДАННЯ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Готуючись до семінарського заняття Ви маєте підготувати конспект питань, що містяться в плані відповідної теми. Наявність у конспекті всіх (!) питань та ваша присутність на занятті є запорукою успішної роботи та отримання балів (їх кількість залежить від вашої активності та якості підготовки). Відсутність конспекту або неповний конспект, навіть за умови вашої присутності на семінарі, оцінюється в 0 балів.

Тема №1: Психологічна експертиза як форма соціальної практики

Навчальні питання:

1. Психологічна експертиза як процес вивчення, аналізу, оцінки будь-яких питань, проблем, рішень, що потребують спеціальних знань про природу і психіку людини, для надання науково-обгрунтованого висновку.
2. Основні проблеми, що потребують психологічної експертизи.
3. Основні поняття та методологічні принципи експертного аналізу.
4. Особи та установи, які можуть залучатися до експертизи.

Тема 2. Організація, етапи та методи проведення психологічної експертизи

Навчальні питання:

1. Основні етапи і завдання психологічної експертизи.
2. Особливості підготовчого етапу:

- вивчення об’єкта експертизи;
- побудова гіпотези;
- забезпечення позитивної комунікації з респондентами.

3. Необхідні умови для проведення експертизи (запит на проведення експертизи, наявність об’єкта, процедурних правил, визначеної шкали оцінювання.
4. Джерела і правила збору фактичної інформації.

Тема 3. Психологічна експертиза у сфері судочинства

Навчальні питання:

1. Історія виникнення судово-психологічної експертизи, її мета та завдання.
2. Види судово-психологічної експертизи.
3. Підстави призначення судово-психологічної експертизи.
4. Етапи підготовки до проведення судово-психологічної експертизи.
5. Використання висновків судово-психологічної експертизи.

Тема 4. Психологічна експертиза у галузі освіти

Навчальні питання:

1. Поняття, завдання об’єкт, методи і роль психологічної експертизи в освіті.
2. Психолого-педагогічна експертиза «учень-освітній процес».
3. Психолого-педагогічна експертиза професійної компетентності педагогів.

Тема 5. Психологічна експертиза у сфері праці

Навчальні питання:

1. Поняття, завдання об’єкт, методи і роль психологічної експертизи у сфері праці.
2. Основні види психологічної експертизи у сфері праці.
3. Психологічні особливості експертної оцінки події у трудовій діяльності.
4. Психологічний асесмент персоналу.

Тема 6. Психологічна експертиза у сфері сімейних відносин

Навчальні питання:

1. Сімейні стосунки як об'єкт психологічної експертизи.
2. Методичний інструментарій експертизи сімейних відносин.
3. Психологічна експертиза сімейних відносин у судовій практиці.

4. Батьківсько-дитячі стосунки як об'єкт психологічної експертизи.
5. Шлюбні стосунки як об'єкт психологічної експертизи.

Тема 7. Психологічна експертиза у сфері засобів масової комунікації
Навчальні питання:

1. Поняття про психологічну експертизу засобів масової комунікації, її мета та види.
2. Методи дослідження продукції засобів масової комунікації.
3. Дослідження аудиторії засобів масової комунікації.

Тема 8. Психологічна експертиза у соціальній сфері
Навчальні питання:

1. Поняття про соціальну експертизу та її функції, та мета.
2. Типи та види соціальної експертизи.
3. Організаційні моделі соціальної експертизи.
4. Форми участі експерта у проведенні соціальної експертизи.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу.

№	Тема завдання	Форма виконання
1	***Психологічна експертиза як форма соціальної практики.*** *Проведіть порівняння психологічної експертизи у порівнянні з іншими видами діяльності: психодіагностика, наукове дослідження, моніторинг, контроль, інспектування. Історія розвитку психологічної експертизи за кордоном і в Україні. Психологічна експертиза в сучасному суспільстві: можливості, функції та межі застосування. Роль психологічної експертизи у захисті прав і свобод людини. Психологічна експертиза як інструмент розв'язання соціальних конфліктів. Межі компетентності психолога-експерта: професійні можливості та відповідальність. Етичні дилеми у практиці психологічної експертизи. Об'єктивність і неупередженість психолога-експерта: міф чи професійний стандарт? Психологічна експертиза в умовах війни: оцінювання психологічних наслідків травматичного досвіду. Використання психологічних методик у експертній практиці: достовірність, валідність та обмеження. Відмінність між психологічною діагностикою, психологічним консультуванням і психологічною експертизою. Вплив особистих переконань експерта на результати психологічної експертизи Цифровізація суспільства та нові можливості психологічної експертизи. Чи може психологічна експертиза бути повністю об'єктивною?*	Порівняльна таблиця + висновки. Есе

	Психологічна експертиза: пошук істини чи обґрунтування певної позиції? Де проходить межа між професійним висновком психолога та суб'єктивною оцінкою людини? Психологічна експертиза як засіб захисту людини чи інструмент соціального контролю?	
2	**Організація, етапи та методи проведення психологічної експертизи.** *Психологічне тестування в експертній практиці: чи гарантують стандартизовані методики об'єктивність? Співбесіда та спостереження як методи отримання експертної інформації. Типові помилки в організації психологічної експертизи та способи їх запобігання. Валідність і надійність психологічних методик як умови достовірності експертного висновку. Роль психолога-експерта у визначенні меж і завдань експертного дослідження. Етичні вимоги до організації психологічної експертизи. Вплив умов проведення експертизи на достовірність отриманих результатів. Документування результатів психологічної експертизи: вимоги до обґрунтованості висновків. Використання цифрових технологій та штучного інтелекту в психологічній експертизі. Міждисциплінарний підхід у проведенні психологічної експертизи. Протидія упередженості психолога-експерта під час збирання та інтерпретації даних. Психологічна експертиза в умовах дефіциту часу та неповноти інформації. Межі інтерпретації результатів психологічного дослідження: як уникнути необґрунтованих висновків. Особливості проведення психологічної експертизи з особами, які перебувають у кризовому стані.*	Есе
3	**Психологічна експертиза у сфері судочинства.** *Психологічні особливості допиту свідків і потерпілих: можливості експертного дослідження. Вплив стресу на точність відтворення подій свідками. Пам'ять очевидця: чи можна довіряти свідченням людини? Психологічні механізми формування хибних спогадів та їхнє значення для судочинства. Психологічна експертиза неповнолітніх учасників судового процесу. Психологічні чинники достовірності показань: можливості та ризики експертної оцінки. Вплив навідних запитань на свідчення та результати психологічного дослідження. Етичні проблеми діяльності психолога-експерта у судовому процесі. Психологічна експертиза у справах про домашнє насильство. Дослідження психологічного стану потерпілого у кримінальному провадженні. Психологічні особливості поведінки обвинуваченого: межі експертної інтерпретації. Чи може психолог-експерт визначити, чи говорить людина правду? Психологічна експертиза у справах про моральну шкоду: проблеми оцінювання психологічних наслідків.*	Есе

	Роль психологічної експертизи у справах щодо визначення здатності неповнолітнього усвідомлювати значення власних дій. Упередженість експерта та її вплив на результати судово-психологічної експертизи.	
4	**Психологічна експертиза у галузі освіти.** *Психологічна експертиза освітнього середовища: критерії оцінювання та практичне значення. Психологічна експертиза булінгу в закладах освіти: можливості та обмеження. Вплив психологічного клімату колективу на ефективність освітнього процесу. Психологічна експертиза конфліктів між учасниками освітнього процесу. Психологічна експертиза як інструмент протидії психологічному насильству в закладах освіти. Психологічні чинники академічної успішності: можливості експертного оцінювання. Психологічна експертиза професійної діяльності педагогічних працівників: етичні та методологічні аспекти. Вплив стилю педагогічного спілкування на психологічний стан здобувачів освіти. Психологічна експертиза освітніх програм: оцінювання психологічної безпеки та навантаження. Психологічні наслідки надмірного навчального навантаження та академічного стресу. Психологічна експертиза інклюзивного освітнього середовища: бар'єри та можливості підтримки. Психологічні особливості адаптації першокурсників до навчання у закладі вищої освіти. Психологічна експертиза дистанційного навчання: вплив цифрового середовища на мотивацію та емоційний стан. Межі використання психологічного тестування для оцінювання здібностей і потенціалу здобувачів освіти. Психологічна експерт*иза випадків дискримінації в освітньому середовищі.	Есе
5	**Психологічна експертиза у сфері праці.** *Психологічна експертиза професійного вигорання: методи оцінювання та профілактика. Психологічні чинники професійної придатності: можливості та обмеження експертного оцінювання. Психологічна експертиза конфліктів у трудовому колективі. Мобінг на робочому місці: психологічні ознаки, наслідки та можливості експертного оцінювання. Психологічна експертиза у випадках психологічного тиску та дискримінації на роботі. Вплив стилю керівництва на психологічний клімат і продуктивність праці. Психологічна експертиза професійного стресу: причини, наслідки та методи дослідження. Роль психологічної експертизи у доборі та розстановці персоналу: етичні межі оцінювання. Психологічні чинники професійної деформації працівників: діагностика та профілактика. Психологічна експертиза організаційної культури як чинник ефективності діяльності установи. Вплив емоційного інтелекту на професійну взаємодію: можливості психологічного оцінювання. Психологічна*	Есе

	експертиза адаптації працівників до нових умов праці. Чи може психологічна експертиза прогнозувати ефективність професійної діяльності людини? Психологічні ризики дистанційної роботи: соціальна ізоляція, стрес і порушення балансу між роботою та особистим життям. Психологічна експертиза у вирішенні трудових спорів: можливості та обмеження. Етичні проблеми психологічного оцінювання працівників і захисту персональних даних. Психологічна експертиза професійної діяльності працівників ризиконебезпечних професій. Психологічна експертиза в діяльності персоналу пенітенціарних установ: професійний стрес, емоційна стійкість і ризик професійної деформації.	
6	**Психологічна експертиза у сфері сімейних відносин.** *Психологічна експертиза сімейних відносин: можливості, межі та практичне значення. Психологічна експертиза у справах про визначення місця проживання дитини.Вплив сімейних конфліктів на психологічний стан і розвиток дитини. Психологічна експертиза дитячо-батьківських відносин у контексті розлучення. Визначення психологічної прив'язаності дитини до батьків як завдання психологічної експертизи. Психологічні наслідки домашнього насильства: можливості експертного оцінювання. Психологічна експертиза у справах про позбавлення батьківських прав. Вплив маніпуляцій і психологічного тиску на дитину в умовах сімейного конфлікту. Конфлікт лояльності дитини до батьків: діагностика та експертна оцінка. Психологічна експертиза у справах щодо встановлення факту психологічного насильства в сім'ї. Вплив сімейного середовища на формування особистості дитини: можливості психологічної експертизи. Етичні проблеми проведення психологічної експертизи у сімейних спорах. Об'єктивність і неупередженість психолога-експерта під час оцінювання сімейних відносин. Психологічна експертиза у справах про усиновлення та встановлення опіки над дитиною. Межа між психологічним висновком і юридичним рішенням: відповідальність експерта у сімейних справах.*	Есе
7	***Психологічна експертиза у сфері засобів масової комунікації.*** *Вплив засобів масової комунікації на психологічний стан людини: можливості психологічної експертизи. Психологічні механізми маніпуляції свідомістю через медіа. Мова ворожнечі в медіапросторі: психологічні ознаки та наслідки. Психологічна експертиза медіатекстів: мета, завдання та методи. Вплив дезінформації та фейкових новин на поведінку й емоційний стан аудиторії. Психологічні механізми формування громадської думки засобами масової комунікації. Межа між переконанням і*	Есе

	маніпуляцією в рекламі та медіаконтенті. Психологічний вплив соціальних мереж на самооцінку та емоційне благополуччя людини. Кібербулінг і психологічна шкода: можливості експертного оцінювання. Психологічні наслідки поширення травматичного контенту в медіа. Вплив медіа на формування стереотипів і упереджень у суспільстві. Психологічна експертиза рекламних повідомлень: етичні межі впливу на споживача. Чи можна довести психологічний вплив медіаповідомлення на конкретну людину? Психологічні механізми пропаганди та їх розпізнавання. Етичні проблеми психологічної експертизи контенту в умовах інформаційної війни. Висвітлення злочинів у медіа: між правом суспільства на інформацію та ризиком психологічної шкоди.	
8	**Психологічна експертиза у соціальній сфері.** Роль психологічної експертизи у захисті прав і психологічного благополуччя людини. Психологічна експертиза як інструмент оцінювання потреб осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах. Психологічні наслідки соціальної ізоляції та можливості їх експертного оцінювання. Психологічна експертиза у сфері соціального захисту дітей: можливості та професійні обмеження. Психологічні особливості адаптації внутрішньо переміщених осіб: роль експертного оцінювання. Психологічна експертиза потреб ветеранів війни та членів їхніх сімей у соціальній адаптації. Психологічні наслідки вимушеного переміщення та втрати соціальних зв'язків. Роль психологічної експертизи у запобіганні стигматизації та дискримінації вразливих груп населення. Психологічна експертиза у роботі з людьми, які пережили травматичні події. Психологічні чинники соціальної дезадаптації: можливості та обмеження експертного оцінювання. Психологічна експертиза у сфері соціальної реабілітації осіб, які звільнилися з місць позбавлення волі. Психологічна експертиза як засіб оцінювання ризиків повторної соціальної дезадаптації. Психологічна експертиза у роботі з особами, які мають залежності: етичні аспекти та межі компетентності. Вплив соціального середовища на психологічне благополуччя людини: можливості експертного аналізу. Етичні дилеми психологічної експертизи у взаємодії з уразливими категоріями населення. Психологічна експертиза в умовах війни: оцінювання соціально-психологічних наслідків кризових подій. Межа між допомогою та контролем: психологічна експертиза в діяльності соціальних служб.	Есе

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання виконуються у вигляді рукописного есе обсягом до 5 сторінок за темою яка обирається з нижченаведеного переліку або індивідуальною темою погодженою з викладачем.

Теми рефератів:

1. Оцінка саморегуляції поведінки як експертний підхід.
2. Матеріали, які направляються для проведення СПЕ.
3. Постановка та теоретичне обґрунтування питання про аномальний афект.
4. Види емоційних станів.
5. Основні складові судово-психологічної експертизи емоційних станів.
6. Оцінювання феноменології емоційних станів.
7. Особи та установи, які можуть залучатись як експерти для проведення судово-психологічної експертизи.
8. Проведення судово-психологічної експертизи за матеріалами справ.
9. Права і обов’язки психологів - експертів.
10. Оцінювання ситуації, особистості, індивідуальних рис характеру і тимчасових негативних факторів впливу на людину.
11. Емоційні реакції, що суттєво не впливають на кримінальну поведінку.
12. Афект в практиці експерта-психолога.
13. Судово-психологічна експертиза особливостей особистості при групових правопорушеннях.
14. Відставання в психічному розвитку – медичний та психологічний зміст.
15. Судово-психологічна експертизи з визначення безпорадного стану повнолітніх, потерпілих від статевих злочинних дій.
16. Експертна оцінка здатності давати свідчення.
17. Посмертна СПЕ психічного стану осіб при самогубстві.
18. Повторна судово-психологічна експертиза.
19. Психологічні засади індивідуалізації відповідальності при призначенні покарання.
20. Комплексна судова психолого-психіатрична експертиза.
21. Функції, ролі та принципи взаємодій експертів-психіатрів та експертівпсихологів.
22. Оформлення результатів комплексної судової психолого-психіатричної експертизи.
23. Загальні питання осудності в кримінальному судочинстві.
24. Загальні питання неосудності в кримінальному судочинстві.
25. Загальні питання недієздатності у цивільному процесі.
26. Доказове значення експертного висновку в процесуальному і пізнавальному аспектах.
27. Співвідношення даних показників у підекспертного з соціальними, цивільно-правовими або кримінально-правовими нормами, а також вимогами досліджуваної ситуації.
28. Оцінка саморегуляції поведінки як експертний підхід.

29. Послідовність експертного аналізу та встановлення причинно-наслідкової залежності.

30. Експертне дослідження, що пов’язане з виконанням людиною професійних функцій в галузі управління сучасною технікою.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання Ваших досягнень на деній формі навчання відбувається за системою відображеною в таблиці 1.

Таблиця 1.

Денна форма навчання				
№ теми	Назви розділів і тем	Всього балів	Форма заняття	
			Лекції (конспектування, виконання завдань для самостійної роботи)	Семінарське заняття (конспектування, відповідь, доповнення, виконання завдань самостійної роботи)
1	**2**	**3**	**4**	**5**
Розділ 1. Теоретичні засади психологічної експертизи				
1	Психологічна експертиза як форма соціальної практики	5	1	4
2	Організація, етапи та методи проведення психологічної експертизи	5	1	4
Розділ 2. Специфіка проведення психологічної експертизи у судочинстві та освітній діяльності				
3	Психологічна експертиза у сфері судочинства	9	1	8
4	Психологічна експертиза у галузі освіти	9	1	8
Розділ 3. Психологічна експертиза професійних та сімейних взаємин				
5	Психологічна експертиза у сфері праці	9	1	8
6	Психологічна експертиза у сфері сімейних відносин	9	1	8
Розділ 4. Психологічна експертиза інформаційного впливу та соціальних процесів				
7	Психологічна експертиза у сфері засобів масової комунікації	5	1	4
8	Психологічна експертиза у соціальній сфері	5	1	4
Разом		**56**	**8**	**48**
Написання есе/рефератів		4		
Залік		40		
Всього		100 балів		

Оцінювання Ваших досягнень на заочній формі навчання відбувається за системою відображеною в таблиці 2.

Таблиця 2

Заочна форма навчання					
№ теми	Назви розділів і тем	Всього балів	Форма заняття		
			Лекції (конспектування, виконання завдань для самостійної роботи)	Семінарське заняття (конспектування, відповідь, доповнення)	Виконання завдань самостійної роботи
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
Розділ 1. Теоретичні засади психологічної експертизи					
1	Психологічна експертиза як форма соціальної практики	6	1		5
2	Організація, етапи та методи проведення психологічної експертизи	6	1		5
Розділ 2. Специфіка проведення психологічної експертизи у судочинстві та освітній діяльності					
3	Психологічна експертиза у сфері судочинства	9		4	5
4	Психологічна експертиза у галузі освіти	5			5
Розділ 3. Психологічна експертиза професійних та сімейних взаємин					
5	Психологічна експертиза у сфері праці	9		4	5
6	Психологічна експертиза у сфері сімейних відносин	9		4	5
Розділ 4. Психологічна експертиза інформаційного впливу та соціальних процесів					
7	Психологічна експертиза у сфері засобів масової комунікації	6	1		5
8	Психологічна експертиза у соціальній сфері	5			5
Разом		**55**	**3**	**12**	**40**
Написання есе/рефератів		5			
Залік		40			
Всього		100 балів			

Робота на лекціях оцінюєтьс до одного балу за повноту змісту, логічність і систематизацію матеріалу, виконання завдання на самостійне опрацювання та якість оформлення конспекту.

Робота на семінарах оцінюється за наступними критеріями:

- ваша присутність та наявність у конспекті відповідей з питань, що виносяться на семінарські заняття забезпечують Вам один бал;
- для того аби отримати ще один бал слід брати участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача, висловлення своєї обґрунтованої точки зору під час обговорення проблемних питань);
- виступ із доповіддю на питання за планом семінарського завдання може принести вам ще один бал за умови, що відповідь буде змістовною та відповідати плановому питанню;
- якщо, при виступі, ви проявите ґрунтовну підготовку, висловите власну точку зору щодо висвітлюваної проблеми й підкріпите її аргументацією, правильно відповісте на уточнюючі питання викладача то можете отримати ще 1 бал.

Таким чином ваша участь в роботі семінару може принести вам до 4 балів за одне заняття. Пропущений семінар відпрацьовується відповідями на питання викладача за змістом семінару під час відпрацювання.

Самостійна робота магістрів, які навчаються на заочній формі освіти оцінюється викладачем з розрахунку 5 балів за тему.

Кожен слухач один раз протягом курсу написати та надати викладачу творчу роботу на тематику з запропонованого переліку або за власною темою узгодженою з викладачем. Успішне виконання цього завдання оцінюється в 5 балів. При цьому оцінка відбувається узагальненням балів за 5 критеріями: 1) грамотність та оформлення; 2) відповідність змісту темі; 3) структурна логічність; 4) аргументованість висновків; 5) оригінальність роботи та культура посилань на джерела бала.

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у вигляді заліку на якому ви можете отримати до 40 балів в залежності від повноти та обґрунтованості ваших відповідей.

Залік прводиться у формі тесту 40 питань – за кожну правильну відповідь –1 бал, або у формі опитування, де у білеті будуть 4 питання з переліку наведеного нижче, кожна відповідь дає вам до 10 балів.

Якщо під час проходження курсу ви набрали 60 балів то маєте право не здавати екзамен вдовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів. Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в таблиці.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
1	**2**	**3**
90 – 100	**A**	відмінно

1	2	3
82-89	**B**	добре
75-81	**C**	
64-74	**D**	задовільно
60-63	**E**	
35-59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	**F**	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття, сутність і зміст психологічної експертизи.
2. Психологічна експертиза як форма соціальної практики.
3. Мета, основні завдання та функції психологічної експертизи.
4. Об'єкт, предмет і суб'єкти психологічної експертизи.
5. Основні принципи проведення психологічної експертизи.
6. Види психологічної експертизи та критерії їх класифікації.
7. Історія становлення й розвитку психологічної експертизи.
8. Відмінності між психологічною експертизою, психологічною діагностикою, консультуванням і психологічним дослідженням.
9. Компетентність, професійні вимоги та відповідальність психолога-експерта.
10. Місце психологічної експертизи в системі міждисциплінарного наукового знання та практичної діяльності.
11. Організація проведення психологічної експертизи: основні вимоги та процедури.
12. Основні етапи психологічної експертизи та їх характеристика.
13. Постановка експертного завдання: вимоги до формулювання запитань психологу-експерту.
14. Визначення програми та вибір методів експертного дослідження.
15. Спостереження, бесіда та інтерв'ю в психологічній експертизі.
16. Психологічне тестування як метод експертного дослідження.
17. Аналіз документів, продуктів діяльності та поведінкових проявів у процесі експертизи.
18. Валідність, надійність і стандартизація психологічних методик.
19. Комплексний підхід до збирання, аналізу та інтерпретації експертної інформації.
20. Вимоги до структури, змісту й обґрунтування висновку психологічної експертизи.
21. Чинники, що впливають на об'єктивність і достовірність результатів експертизи.
22. Типові помилки під час проведення психологічної експертизи та способи їх попередження.
23. Етичні принципи діяльності психолога-експерта.

24. Забезпечення об’єктивності, незалежності та неупередженості експерта.

25. Конфіденційність і захист персональних даних у процесі експертного дослідження.

26. Межі професійної компетентності психолога-експерта.

27. Вплив особистих переконань, очікувань і стереотипів експерта на результати дослідження.

28. Проблема інтерпретації результатів психологічного дослідження та ризики необґрунтованих висновків.

29. Особливості проведення психологічної експертизи щодо неповнолітніх та інших уразливих категорій осіб.

30. Використання цифрових технологій і штучного інтелекту в психологічній експертизі: можливості та обмеження.

31. Мета, завдання та особливості судово-психологічної експертизи.

32. Відмінності між судово-психологічною та судово-психіатричною експертизами.

33. Компетенція психолога-експерта та межі його повноважень у судовому процесі.

34. Психологічні особливості дослідження свідків і потерпілих.

35. Вплив стресу, навіювання та навідних запитань на точність відтворення подій.

36. Хибні спогади та їх значення для оцінювання свідчень.

37. Психологічна експертиза у справах про домашнє насильство.

38. Дослідження психологічних наслідків травматичних подій і моральної шкоди.

39. Вимоги до експертного висновку та його значення для судового розгляду.

40. Мета, завдання та напрями психологічної експертизи в освіті.

41. Психологічна експертиза освітнього середовища та критерії його психологічної безпеки.

42. Психологічна експертиза конфліктів між учасниками освітнього процесу.

43. Булінг і психологічне насильство в закладах освіти: можливості експертного оцінювання.

44. Психологічні чинники навчального стресу та академічної успішності.

45. Етичні межі психологічного оцінювання здобувачів освіти й педагогічних працівників.

46. Мета, завдання та напрями психологічної експертизи у сфері праці.

47. Психологічна експертиза професійної придатності: можливості та обмеження.

48. Психологічний клімат трудового колективу як об’єкт експертного оцінювання.

49. Професійний стрес і емоційне вигорання: методи психологічного дослідження.

50. Психологічна експертиза трудових конфліктів, мобінгу та психологічного тиску.

51. Професійна деформація працівників: психологічні чинники, ознаки та можливості оцінювання.

52. Мета, завдання та особливості психологічної експертизи сімейних відносин.

53. Психологічна експертиза дитячо-батьківських відносин.

54. Визначення психологічних особливостей взаємодії дитини з батьками в умовах сімейного конфлікту.

55. Психологічні наслідки розлучення батьків для дитини та можливості експертного оцінювання.

56. Психологічна експертиза у справах про домашнє насильство та захист прав дитини.

57. Етичні проблеми проведення психологічної експертизи у сімейних спорах.

58. Мета, завдання та основні напрями психологічної експертизи медіаконтенту.

59. Психологічні механізми маніпуляції свідомістю засобами масової комунікації.

60. Психологічна експертиза медіатекстів: методи та критерії аналізу.

61. Психологічний вплив дезінформації, пропаганди та мови ворожнечі.

62. Психологічні наслідки поширення травматичного контенту.

63. Психологічна експертиза матеріалів соціальних мереж: можливості й обмеження.

64. Етичні проблеми оцінювання психологічного впливу медіаповідомлень.

65. Мета, завдання та напрями психологічної експертизи у соціальній сфері.

66. Психологічна експертиза потреб осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах.

67. Психологічні особливості оцінювання наслідків соціальної ізоляції та дезадаптації.

68. Психологічна експертиза у процесі соціальної реабілітації осіб, звільнених із місць позбавлення волі.

69. Психологічна експертиза в умовах війни: оцінювання психологічних і соціальних наслідків травматичних подій.

70. Психологічна експертиза у роботі з уразливими категоріями населення: етичні вимоги та професійні обмеження.

71. Мета, завдання та напрями медико-психологічної експертизи.

72. Відмінності між медико-психологічною, судово-психологічною та судово-психіатричною експертизами.

73. Психологічне оцінювання стану людини в умовах кризових і травматичних ситуацій.

74. Психологічна експертиза психологічних наслідків захворювань і травм.

75. Етичні аспекти психологічного оцінювання осіб із порушеннями здоров’я.

76. Міждисциплінарна взаємодія психолога-експерта з медичними працівниками та іншими фахівцями.

77. Як визначити, чи належить поставлене запитання до компетенції психолога-експерта?

78. Які методи доцільно обрати для дослідження психологічного клімату в трудовому колективі та чому?

79. Як діяти психологу-експерту, якщо результати різних методик суперечать один одному?

80. Як оцінити психологічні наслідки конфлікту, якщо учасники події надають суперечливі відомості?

81. Які чинники необхідно врахувати під час оцінювання психологічного стану дитини в умовах конфлікту між батьками?

82. Як організувати психологічне дослідження у випадку ймовірного булінгу в закладі освіти?

83. Які методи можна використати для оцінювання ознак професійного вигорання працівників?

84. Як відрізнити психологічні факти від припущень та суб’єктивних інтерпретацій під час підготовки експертного висновку?

85. Як діяти експерту, якщо замовник дослідження вимагає отримати заздалегідь визначений результат?

86. Які етичні та методологічні проблеми можуть виникнути під час використання штучного інтелекту в психологічній експертизі?

ПРАВИЛА КУРСУ ТА ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Запізнення на лекцію не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття слухача (студента), що порушує дисципліну або запізнюється. Поважайте працю викладача, ваших товаришів по навчанню та себе – дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу. Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (семінари, практичні). Політика виправдання через відсутність: виправдовувати відсутності або запізнення тільки в разі невідкладної медичної допомоги, виснажливої хвороби, сімейної ситуації або участі в санкціонованих заходах Академії. Мені потрібна документація або альтернативна форма перевірки. Слухач має виправдати відсутність. Я буду вважати, що пропуск є таким, що здійснений без поважної причини, поки не буде представлено доказ зворотного. Визначення «виправдано» виноситься на розсуд професора.

Заборонено здавати індивідуальні роботи із запізненням. Ви несете відповідальність за те, щоб ваша робота була завершена і готова здатися до кінця уроку в день її виконання.

Прослуховуючи цей курс, Ви погоджуєтесь дотримуватися положень принципів академічної доброчесності. Верховна Рада України визнає академічну доброчесність важливою передумовою провадження якісної освітньої та

наукової (творчої) діяльності, здобуття якісної освіти, утвердження в суспільстві довіри до результатів навчання і наукових(творчих) досягнень, а також формування поваги до честі та гідності людини. Академічна доброчесність – сукупність цінностей, принципів і заснованих на них правил, якими мають керуватися суб'єкти академічної діяльності під час провадження такої діяльності.

Закон України «Про академічну доброчесність» 18 грудня 2025 року №4742IX (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text), проголошує базові цінності та визначає основні принципи і правила академічної доброчесності, правові та організаційні механізми її формування та забезпечення, основні ознаки і види порушень академічної доброчесності та заходи реагування на такі порушення.

Робота в групах над відповідними документами або домашніми завданнями не заборонена, робота, яку виконує слухач, повинна бути продуктом цього слухача і демонструвати його унікальний внесок. Видавати чужу роботу за свою – форма академічної недоброчесності. Плагіат особливо огидний і призведе до негайної негативної оцінки дисципліни. Для кращого розуміння, що є плагіатом рекомендую ознайомитися з матеріалом http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2013/Metodichka-plagiat.pdf

Під час екзамену не повинно бути жодних розмов або спілкування з іншими здобувачами. Будь-яка розмова або користування електронним пристроєм буде інтерпретуватися як шахрайство і призведе до незадовільної оцінки за екзамен чи тест. Обмін інформацією з іншими особами в аудиторії під час тестування або екзамену, є академічною нечесністю, і всі залучені сторони будуть покарані.

Аудиторний етикет: під час занять зовнішній світ перестає існувати. Використання мобільних телефонів, комп'ютерів або інших пристроїв зв'язку під час лекції категорично забороняється адже є проявом неповаги до викладача і аудиторії. Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Якщо ви не хочете бути в аудиторії, залишайтеся вдома, якщо ви приходите, я очікую вашої повної уваги та максимальної включеності у навчання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Психологічна експертиза: наук.-допом. бібліогр. покажч. / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, бібліотека; уклад. Л. Дейнека. Луцьк, 2021. 15 с.
2. Крюкова М. А. Судово-психологічна експертиза. Одеса: Фенікс, 2021. 61 с.
3. Судова медицина та психіатрія : навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2024. 212 с.

Допоміжна

1. Про затвердження Положення про експертизу психологічного і соціологічного інструментарію, що застосовується в навчальних закладах

Міністерства освіти і науки України: Наказ МОН Ук-раїни № 330 від 20.04.01.

2. Ребуха Л.З. Психологічна експертиза: технологія та процедура проведення. Тернопіль: ТНЕУ, 2009. 234 с.

3. Гірник А. М. Конфліктологічна експертиза: специфіка і принципи. Київ: Освіта, 2001. 383 с.

4. Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди Верховний Суд; Постанова від 31.03.1995 № 4

5. Методичні рекомендації "Відшкодування моральної шкоди" Мін'юст України; Лист, Рекомендації від 13.05.2004 № 35-13/797

6. Єрмак С.М., Гетта В.Г. Формування позитивних рис характеру в учнів та студентів: теоретико-методичні засади та практичні рекомендації. Наукові інновації та передові технології: науковий журнал. Київ. 2026. № 5(57). С. 3434 –3445.

7. Єрмак С.М., Гетта В.Г. Вплив характеру на навчальну і поведінкову діяльність учнівської та студентської молоді. Науковий вісник Сіверщини. Серія: Освіта. Соціальні та поведінкові науки: науковий журнал / Пенітенціарна академія України. Чернігів : ПАУ, 2026. № 2 (17). С. 44 – 62.

Інформаційні джерела в мережі Інтернет

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернацького URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/ (дата звернення: 23.10.2026).

2. Український центр експерізи та оцінки URL: https://www.ukrexpertise.com/sudovi-ekspertyzy/psyhologychna-expertyza/

3. Реєстр методик проведення судових експертиз. URL: https://rmpse.minjust.gov.ua (дата звернення: 23.10.2026).

4. Сумський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр URL: http://ndekc.gov.ua/category/advice/ (дата звернення: 23.10.2026).

5. Судово-експертне бюро України. URL: https://sebu.com.ua/psyhologichna-ekspertyza/ (дата звернення: 23.10.2026).